

UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW

STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL

YEAR 2018, ISSUE NUMBER 4

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2017, Issue Number 4
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D

prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D

Risto Kostruranov, LL.M

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhiu

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Assistant professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Teaching assistant at the Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delcev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,

Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,

Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Bulgaria;

Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria
Giorgia Bevilacqua
National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for Development “, Italy
Nives Mazur Kumrić
Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Editorial Staff

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D
Ass. Elena Maksimova, LL.M.
Elena Trajkovska, Student
Kire Ivanov, Student

Editor in chief

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul.”Krstev Misirkov” BB PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

СОДРЖИНА:

АТАНАСОВСКА Невенка, *ПРАВНАТА ИНФОРМАТИКА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА*.....стр.5

БОГДАНОВА-СМИЛЕВСКА Билјана, *КРИВИЧНО-ПРАВНА ОДРЕДЕНОСТ НА ЗЛОУПОТРЕБАТА НА ДРОГА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.11

БОЖИНОВСКА Елица, *АКРЕДИТИВОТ КАКО БАНКАРСКИ ИНСТРУМЕНТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРОМЕТ НА СТОКИ И УСЛУГИ*.....стр.23

ГОЦИРОВ Кирил, *ЕВРОПЕИЗАЦИЈАТА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН*.....стр.31

ЗАХОВА Цветанка, *ОДГОВОРНОСТ НА ПРЕВОЗНИКОТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРЕВОЗ НА СТОКА*.....стр.37

ИЛИЕВА Ивана, *ПОИМОТ РЕОРГАНИЗАЦИЈА И ПЛАН ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ВО СТЕЧАЈНА ПОСТАПКА ВО ПРАВОТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.47

МИЦЕВСКА Каролина, *ОДНОСИТЕ СО ЈАВНОСТА И ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ*.....стр.55

МЛАДЕНОВА Ева, *АНАЛИЗА НА МАКЕДОНСКИТЕ БЕРЗАНСКИ ИНДЕКСИ МБИ10 И ОМБ СО ПОСЕБЕН ПРЕГЛЕД НА 2016 ГОДИНА*.....стр.63

РИБАРЕВ Симеон, *ОБВРСКИТЕ НА ИЗВЕДУВАЧОТ КАЈ ДОГОВОР ЗА ГРАДЕЊЕ СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО*.....стр.73

СТОЈАНОВА Жаклина, *ПОЛОЖБА НА СТРАНСКИТЕ РАБОТНИЦИ, МИГРАНТИТЕ И ЛИЦАТА БЕЗ ДРЖАВЈАНСТВО СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАВО*.....стр.83

ХРИСТОВ Павле, *НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА КОН РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА*.....стр.91

СЕКЦИЈА ПОСВЕТЕНА НА АНТИДИСКРИМИНАЦИЈА, ПРЕВЕНЦИЈА НА ГОВОР ОД ОМРАЗА И КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА.....стр.99

АМЕДОВ Абдуљ, *ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА НАЦИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ*.....стр.101

БОЖИНОВСКА Елица, *ПРАВО НА АБОРТУС И ЗАКОНСКИТЕ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ОВА ПРАВО*.....стр.105

ЗАХОВА Цветанка и КОСТУРАНОВА Ана, *ГОВОРОТ НА ОМРАЗА ВО ЈАВНИОТ ДИСКУРС И НИВОТО НА НЕГОВА ТОЛЕРАНЦИЈА ВО МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО*.....стр.111

ЈОВАНОВА Душица, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.117
КАРОВА Марина, <i>ЗАБРАНАТА ЗА ТОРТУРА НА МЕЃУНАРОДНА И НАЦИОНАЛНА СЦЕНА</i>	стр.121
МАРИНКОВА Марија, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.129
МИТРОВИЌ Давид, <i>НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСТВОТО КАКО ЗНАЧАЕН ПОСТУЛАТ ВРЗ КОЈ СЕ ЗАСНОВА ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО</i>	стр.153
НИКОЛОВ Иван и КАРОВА Марина, <i>СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.159
НИКОЛОВ Иван, <i>КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА И МАРГИНАЛИЗИРАНИ ГРУПИ</i>	стр.163
РАЈЧИНОСКИ Ѓорѓи, <i>ПОЛИТИЧКА ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ОСВРТ НА ПОЛИТИЧКАТА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.169
РИСТОВСКА Венета, <i>ПРИПАДНОСТА КОН ЕТНИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И ВЕРСКИТЕ УБЕДУВАЊА КАКО ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ</i>	стр.177
СТЕПАНОВСКА Моника, <i>РАСА, БОЈА НА КОЖА И ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ – ДОМИНАНТНИ ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА</i>	стр.183
ТОМЧЕВСКА Симона, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА БАЗИРАНА ВРЗ ПОЛ</i>	стр.189
ТРАЈКОВА Александра, <i>РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ И ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ЖЕНАТА</i>	стр.195
ЧЕСТОЈНОВА Пепица, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО</i>	стр.199

ПОЛОЖБА НА СТРАНСКАТЕ РАБОТНИЦИ, МИГРАНТИТЕ И ЛИЦАТА БЕЗ ДРЖАВЈАНСТВО СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАВО

Апстракт: Во овој труд правиме една анализа на положбата, со посебен акцент на правото на вработување на странците, мигрантите и лицата без државјанство, којашто анализа ја направиме преку законските и подзаконските акти во позитивно право на Република Македонија, односно во домашното право. Преку спроведување на анализа за положбата и статусот на странците, мигрантите и лицата без државјанство, всушност ги согледуваме можностите кои им стојат на располагање на овие лица во насока на нивното изедначување со останатите граѓани на Република Македонија. При елаборација на нашата тема на овој труд најпрво тргнуваме од поимот на странец, мигрант и лице без државјанство, како и нивните определби во нашата држава. Анализата на правната рамка во однос на правната положба на странците, мигрантите и лицата без државјанство претставува исклучително силен научноистражувачки предизвик поради исклучителната важност на регулативата за овие лица во целина. Доколку се анализира регулативата во однос на положбата на странците, мигрантите и лицата без државјанство, несомнен е впечатокот за исклучителната важност на уредувањето на нивните права, како извор и промотор на многу суштински промени и вредносни компоненти во функцијата на формирање на демократско општество без дискриминација. Во оваа смисла, посебно се нагласува влијанието на степенот на почитување на вредносните принципи и стандарди, човековите права и слободи на овие лица врз развојот на демократијата и владеењето на правото.

Клучни зборови: *заштита, права, слободи, дискриминација, регулатива.*

STOJANOVA Zaklina

POSITION OF FOREIGN WORKERS, MIGRANTS AND PERSONS WITHOUT CITIZENSHIP ACCORDING TO THE MACEDONIAN NATIONAL LEGISLATION

Abstract: In this paper, we make an analysis of the situation, with a special emphasis on the right to employment of foreigners, migrants and stateless persons, which we analyze through the legal and bylaws in a positive law of the Republic of Macedonia, that is, in the domestic law. By conducting an analysis of the status and status of foreigners, migrants and stateless persons, we are actually seeing the possibilities available to these people in the direction of their equalization with the other citizens of the Republic of Macedonia. In elaborating our topic on this paper, we first start with the notion of a foreigner, a migrant and a stateless person, as well as their determination in our country. The analysis of the legal framework regarding the legal status of foreigners, migrants and stateless persons represents an extremely strong scientific and research challenge due to the exceptional importance of the regulation for these people as a whole. If the regulation regarding the status of foreigners, migrants and stateless persons is analyzed, the impression of the exceptional importance of regulating their rights as a source and promoter of many essential changes and value components in the function of forming a democratic society without discrimination is undoubted. In this regard, the impact of the degree of respecting the values and principles of values, human rights and freedoms of these persons on the development of democracy and the rule of law is especially emphasized.

Keywords: *protection, rights, freedoms, discrimination, regulation.*

Вовед

Територијалното преместување на странците, мигрантите и лицата без државјанство директно се поврзува со нивната меѓународно правна заштита, која се содржи во повеќе меѓународни конвенции. Веќе неколку години европскиот континент се соочува со најголемиот миграциски притисок досега. Токму овој притисок ги предизвика двете главни европски организации, како што се Советот на Европа и Европската Унија, да преземат чекори за заштита на странците, мигрантите и лицата без државјанство. Иако, европскиот правен поредок има високи стандарди за заштита на човековите права уште пред неколку децении кога биле усвоени релевантни инструменти и биле развиени значајни механизми, овие две европски организации продолжиле да ги користат сите правни средства кои ги имаат на располагање. Во повеќе пригоди не мора да се повикува на меѓународното, обичајното право или правото по конвенциите пред европските домашни судови, поради тоа што секундарното право на меѓународните организации (препораки, резолузии, уредби и директиви) веќе ги содржи основните права на сите лица, во националното законодавство, како што се: право на живот, слобода, безбедност на личноста, право на азил, право на заштита од дискриминација по било која основа, право на заштита од злоставување и експлоатација, забрана на принудна работа и ропство, забрана на мачење и друго сурово, нечовечко или понижувачко постапување или казнување, право на правично судење, право на заштита на економските, социјални и културните права и сл. Стандарди за меѓународно признатите човекови права, кои се однесуваат и на странците, мигрантите и лицата без државјанство можат да се пронајдат во мноштво правни инструменти. Тие ги опфаќаат и сите договори кои ги воспоставуваат основните права и некои конкретни прашања кои се важни за утврдување и определување на положбата на странците, мигрантите и лицата без државјанство, како што е прашањето на недискриминација или правото на работа и вработување на овие лица. Неспорно е дека правата на овие лица се признати и се развиваат, како на меѓународно, така на регионално и национално ниво.

1. Поим на странски работници, мигранти и лица без државјанство

Странците, мигрантите се лица кои се движат од земјата каде што живеат или каде што имаат државјанство во некоја друга земја, а тоа поради различни причини, како што се: економски или образовни причини, насојување за да се избегне елементарна непогода предизвикана од климатски промени, желба да се избегне прогон, повреда на човековите права, загрозување на животот или физичкиот интегритет, да побегнат од војна или немири. Вообичаено изразите *странец* и *мигрант* се користат како синоними, но помеѓу нив постои разлика, поради тоа што *странец* е лице кое не државјанин на земјата во која престојува.

Поимот на странски работници во рамките на домашното позитивно законодавство е уреден со Законот за вработување и работа на странци, каде што се определува дека *странец се смета како вработено лице во Република Македонија, тогаш кога врз основа на договор за вработување ќе заснова работен однос кај работодавач чие седиште или место на живеење е во Република Македонија или кога ќе стекне статус на самовработено лице согласно со закон (член 1, став 2).*

Законот определува дека *за работа извршена од страна на странци се сметаат услугите обезбедени од странци и другите облици на работа, кои ги извршуваат странци врз основа на договори за работа или други договори согласно со граѓанското право, а кои се спроведуваат на територијата на Република Македонија за ограничен временски период.* Согласно со овој закон како *странец се дефинира секое лице кое што не е државјанин на Република Македонија, како и лице без државјанство, односно лице кое ни една држава по сила на својот закон не го смета за свој државјанин.*

На глобално ниво, мигрантите, исто како и сите луѓе уживаат права, кои се заштитени со одредбите на конвенциите и протоколите. Освен тоа, постојат меѓународни правни инструменти,

кои се занимаваат со правата на мигрантите. Исто така, и инструментите на Советот на Европа содржат такви одредби. Лицата кои не се државјани на земјата на чијашто територија се наоѓаат или на некој друг начин се во надлежноста на висока договорна страна, уживаат заштита според Европската конвенција за човекови права.

Во Уставот на Република Македонија, во член 29, е определено дека слободите и правата кои што се гарантирани со овој акт можат да ги уживаат и странците во Македонија, но под точно определени услови со меѓународен договор или со закон. Лицата без државјанство и странците имаат уставно загарантирано право на азил, а особено доколку овие лица поради нивното демократско политичко дејствување и уверување биле прогонети. Врз основа на начелото на реципроцитет, како и врз основа на меѓународен договор кој е ратификуван, може да биде извршена екстрадиција на странец, при што екстрадицијата не е дозволена во случај на политички кривични дела. Во контекст на ова за појаснување наведуваме дека политички кривични дела не претставуваат терористичките дејствија. Според член 31 од Уставот на Република Македонија под точно определени законски услови, странските лица може да стекнуваат сопственост во Македонија.

2. Правна уреденост и положба на странските работници, мигрантите и лицата без државјанство во Македонското национално право

При обработка на оваа тема се прави осврт на поимот на странските работници, мигрантите и лицата без државјанство и нивната правна уреденост и положба, задржувајќи се на позитивното домашно право. Опфатена е анализата на правната уреденост на правата на овие лица во Законот за работни односи, Законот за странци, Законот за вработување и работа на странци. Во овој дел се задржуваме и на кратка анализа на резолуцијата за миграционата политика на Република Македонија 2015-2020 година.

2.1. Закон за работните односи

Со Законот за работните односи кој е донесен во 2010 година се уредуваат односите помеѓу работодавачите и работниците. Договорениот однос помеѓу работодавачот и работникот во кои што работникот доброволно се вклучува во процесот на работа кај работодавачот за одредени лични примања и непрекинато извршување на договорената работа согласно со упатствата и надзорот на работодавачот се нарекува *работен однос*. Имено, *работникот* претставува *секоје физичко лице кое што врз основа на склучен договор за вработување е во работен однос*.

Законот за работни односи не се применува на странците кои што се вработени во компании за патнички и железнички сообраќај, чие што седиште е во странство. Во член 20 од Законот за работни односи се определува дека, лицата во странство или странските државјани имаат право и можност да склучат договор за вработување доколку бидат исполнети пропишаните законски услови за нивно вработување. Секој склучен договор за вработување кој ќе биде склучен од страна на лица без државјанство или странски државјанин без исполнување на пропишаните законски услови ќе се смета за ништовен. Но, повеќе за ваквите услови е содржано во делот кој што следи.

2.2. Закон за странците

Законот за странците е донесен во 2006 година и со истиот се уредуваат *условите за влез, за престој и за излез* на странците во Република Македонија, а исто така предмет на уредување се и нивните права и должности. Во членот 2 од Законот за странците се дефинира *поимот странец*, при што се определува дека тоа е *лице коешто не е државјанин на Република Македонија*. Имено, секое лице кое што ниту една држава законски не го смета за свој државјанин, претставува странец или лице без државјанство.

Законот за странци не се применува на оние странци кои што согласно со Законот за азил и привремена заштита бараат соодветна заштита во Македонија и оние странци кои уживаат имунитет и привилегии согласно со меѓународното право.

Четвртиот член од Законот за странците го уредува правниот статус на странците каде што се определува дека странците ги уживаат истите права и обврски исто како и државјаните на Македонија, за целиот нивен законски престој во државата.

Странците коишто престојуваат во Македонија имаат должност да постапуваат согласно со Уставот на Македонија, законите, другите прописи и меѓународни договори кои се ратификувани. Министерството за внатрешни работи ја врши контролата на движење и на престој на странците во Република Македонија. На предлог на Владата на Република Македонија од страна на Собранието на Република Македонија се донесува резолуција за миграционата политика (Закон за странците, член 8). Со ваквата резолуција се укажува на состојбите, мерките и проблемите во однос на миграцијата.

При преминувањето на државната граница и извршувањето на граничната контрола на граница на странецот на законски начин му се дозволува влез во Македонија. Законот за странци пропишува услови кои што треба да бидат исполнети за да може странецот да влезе во Македонија. Таквите услови согласно член 11 од Законот за странците се однесуваат на следново:

- *Да има важечка патна исправа или виза, во случај кога е потребно;*
- *Да има доволно средства за издржување за време на престојот и за враќањето во државата од каде што доаѓа или да биде во можност на законски начин да ги стекне тие средства;*
- *Да приложи документи што ќе ја оправдаат целта на престојот, како и документи за патничко осигурување;*
- *Да не е протеран од Македонија и да нема забрана за влез;*
- *Да не претставува опасност за националната безбедност, меѓународните односи, јавниот ред и јавното здравје на Република Македонија.*

Малолетните странци без придружба на родител или старател можат да влезат во Македонија само доколу поседуваат одобрение од нивниот родител или старател. Постои можност на одредени странци да и биде одбиен влезот во Македонија доколку:

- *не ги исполнуваат законските услови за влез;*
- *ако постојат сомневања дека престојот во државата може да биде поврзан со терористички дејствија и други кривични дела за кои што се предвидува казна затвор од најмалку една година;*
- *доколку има намера да помине преку територијата на Македонија, а притоа не ги исполнува условите за влез од трета држава за влез во трета држава;*
- *доколку не ги подмирил трошоците во врска со негово претходно задржување и присилно задржување;*
- *доколку постојат основи за сомневање дека ќе се вработи во Македонија спротивно на законските прописи, или дека нема да престојува во Македонија, за целта која ја наведува или*
- *дал погрешни податоци за него, но и за сите околности на престојот.*

Министерството за внатрешни работи согласно со член 24 од Законот за странци има надлежност да донесе решение за одбивање на влез на странец во Македонија. Секој странец може слободно да ја напушти територијата на Македонија, но доколку против него биде поведена прекршочна, кривична или друга судска постапка тогаш нема да му се дозволи да ја напушти државата. Странците имаат обврска да ја напуштат државата доколку: им поминал рокот што бил определен со визата, доколку визата им била поништена, доколку поминал рокот кој бил определен со дозволата за привремен престој, кога им е одземено правото на престој или најмногу на истекот на рокот од три месеци во текот на период од шест месеци доколу не било потребно виза за влез во Македонија.

Во смисла на Законот за странци, престојот на странец во Македонија се дефинира како (Закон за странците, член 46):

- Престој до три месеци;
- Престој врз основа на дозвола за привремен престој;
- И престој врз основа на дозвола за постојан престој.

Согласно со член 99 од Законот за странци Владата на Македонија поради заштита на безбедноста или пак поради одбраната на државата може да го ограничи или да го забрани движењето на странците или да го забрани нивниот престој на одредени подрачја и места.

Во Законот за странци се содржани одредби за протерувањето или присилно отстранување на странци. Постојат законски определени причини за да може одреден странец да биде протеран од Македонија, а тие причини се таксативно наведени во член 101 од овој закон, и тоа:

- Доколку со првосилна пресуда бил осуден на казна затвор во траење од најмалку една година;
- Доколку претставува сериозна опасност за националната безбедност, јавниот ред или за меѓународните односи на Република Македонија;
- Постојат сомневања дека сторил тешки кривични дела или докази за негова намера да стори такви дела на територијата на Република Македонија;
- Доколку е неопходно за заштита на јавното здравје;
- Доколку странците незаконито претстојуваат на територијата на државата или
- Доколку во повеќе наврати сториле повреди на одредбите на Законот за странци.

Решение за протерување на странецот од Република Македонија се донесува од страна на Министерството за внатрешни работи (Закон за странците, член 103), а во временскиот период за кој важи забраната за влез, странецот не може да влезе во Република Македонија. Согласно со одредбите на Законот за странци може да се забележи дека обврска на странците е да го пријават нивното живеалиште или престојувалиште во Министерството за внатрешни работи. Странците има право на правна помош во секоја постапка, која била поведена против нив на територијата на Република Македонија.

2.3. Закон за вработување и работа на странци

Законот за вработување и работа на странци е донесен во 2015 година, а со истиот се уредува постапката на вработување на странците во Република Македонија, како и потребните услови за тоа.

Одредбите од Законот за вработување и работа на странци определуваат дека странците имаат право да се вработуваат во Македонија, но постои услов за да можат да го остварат тоа право, а тоа е да поседуваат *дозвола за привремен престој поради работа* којашто ја издава Министерството за внатрешни работи или да поседуваат *дозвола за работа* која ја издава Агенцијата за вработување или да имаат *регулиран престој врз основа на друга основа*.

Врз основа на потребите на пазарот на трудот во Македонија Агенцијата за вработување на Македонија дава свое мислење во постапката за стекнување на дозвола за привремен престој поради работа. За ништовен ќе биде сметан секој договор за вработување помеѓу странец којшто не поседува дозвола за привремен престој поради работа и работодавач. Исто како и за останатите државјани на Македонија, така и при вработувањето на странци не смее лицето кое бара работа да биде ставено во нееднаква положба било поради бојата на кожата, пол, раса, возраст, здравствена состојба, имотна состојба, религиозна или политичко убедување, инвалидност, социјално или национално потекло и др.

Може да се забележи дека ова всушност претставува забрана за секаков вид на дискриминација на кандидатите за вработување и работниците без оглед на тоа дали се странци или не. За да може да бидат ангажирани странци како работници на територијата на Македонија се утврдуваат *квоти за работни дозволи за странци*. Имено, ваквата квота се предлага до Владата од страна на министерот за труд и социјална политика, а по предлог на Агенцијата за вработување на

Македонија. При утврдување на квотата соработуваат министрите кои имаат надлежности во конкретните области, а свое мислење може да биде дадено и од страна на Економскиот-социјален совет (Закон за вработување и работа на странци, член 5). Квотата која што се утврдува од страна на Владата врз основа на одредени приоритети е поделена, при што тие приоритети се однесуваат на следново (Закон за вработување и работа на странци, член 6):

- *Важечки работни дозволи,*
- *Работни дозволи кои се издадени врз основа на ратификувани меѓународни договори и кои опфаќаат веќе договорени квоти,*
- *Нови работни дозволи и дозволи за привремен престој поради работа.*

Согласно со член 7 од Законот за вработување и работа на странци, работната дозвола претставува документ врз основа на којшто работодавачот вклучува договор за вработување со странец. Овој документ важи за определен временски период до една година или пак на неопределено време. Постои можност работната дозвола која има важност за определен временски период од една година да се продолжи. За да може да биде издадена работна дозвола потребно е да биде поднесено барање од страна на странецот кој има регулиран престој до Агенцијата за вработување. Агенцијата за вработување има должност да води и да ја чува евиденцијата за работни дозволи на странци на територијата на Македонија во електронска форма.

2.4. Резолуција за миграционата политика на Република Македонија 2015-2020

Резолуцијата за миграциската политика на Македонија за периодот од 2015 до 2020 година е донесена од страна на Собранието на Македонија врз основа на членот 68 ставот 2 од Уставот на Македонија.

Македонија е посветена за градбата на соодветна политика и ефикасно управување на миграциската политика, при што особено се грижи за економскиот, општествениот, културниот и националниот развој на државата.

Политиката на Македонија во областа на миграциите се заснова на следниве начела:

- *Заштита на човековите слобода и права;*
- *Почитување на меѓународните стандарди;*
- *Адресирање на социо-економските потреби на мигрантите;*
- *Креирање на политика која се базира на докази и која што се равива во соработка со сите релевантни партнери;*
- *Политика којашто ќе се залага за користење на предностите на миграциските движења;*
- *Политика којашто ќе овозможи на странците интеграција во македонското општество;*
- *Приспособлива политика којашто може да се носи со последиците и ризиците во време на криза и движење на мигранти.*

Потребно е да бидат зајакнати институционалните капацитети на Македонија со цел успешно да се реализира миграциската политика. Освен зајакнување на институционалните капацитети, потребна е соодветна координација на меѓусебната соработка на надлежните институции и органи, како и соодветно прецизирање на обврските на телата и работните групи во областа на миграцијата и интеграцијата на странците.

При спроведување на мерките во однос на воспоставување на соработка и искористување на потенцијалите на граѓаните на Македонија коишто претстојуваат во странство и доселувањата и интегрирањето на странците, потребно е да се утврдат соодветни активности на регионално или на локално ниво.

Заклучок

Може да се заклучи дека странците и мигрантите се лица кои поради различни причини се движат од земјата каде што живеат или каде што имаат државјанство во некоја друга земја. Може да се констатира дека поимот на странски работници во рамките на домашното позитивно

законодавство е уреден со Законот за вработување и работа на странци, при што како странец се дефинира секое лице кое што не е државјанин на Република Македонија, како и лице без државјанство, односно лице кое ни една држава по сила на својот закон не го смета за свој државјанин.

Може да се заклучи дека лицата кои не се државјани на земјата на чијашто територија се наоѓаат или на некој друг начин се во надлежноста на висока договорна страна, уживаат заштита според Европската конвенција за човекови права.

Констатиравме дека во Уставот на Република Македонија е определено дека слободите и правата коишто се гарантирани со овој акт можат да ги уживаат и странците во Македонија, но под точно определени услови со меѓународен договор или со закон.

Во Законот за работни односи се определува дека лицата во странство или странските државјани имаат право и можност да склучат договор за вработување доколку бидат исполнети пропишаните законски услови за нивно вработување.

Констатиравме дека со Законот за странците се уредуваат условите за влез, за престој и за излез на странците во Република Македонија, а исто така предмет на уредување се и нивните права и должности. Заклучивме дека според Законот за странците истите права и обврски исто како и државјаните на Македонија ги уживаат и странците, за целиот нивен законски престој во државата. Законот за странци пропишува услови коишто треба да бидат исполнети за да може странецот да влезе во Македонија. Констатиравме дека странците има право на правна помош во секоја постапка, која била поведена против нив на територијата на Република Македонија.

Може да се констатира дека одредбите од Законот за вработување и работа на странци определуваат дека странците имаат право да се вработуваат во Македонија, но постои услов за да можат да го остварат тоа право, а тоа е да поседуваат дозвола за привремен престој поради работа којашто ја издава Министерството за внатрешни работи или да поседуваат дозвола за работа која ја издава Агенцијата за вработување или да имаат регулиран престој врз друга основа. Може да се забележи дека постои забрана за секаков вид на дискриминација на кандидатите за вработување и работниците без оглед на тоа дали се странци или не.

Користена литература

Академик. *Дозвола за привремен престој заради вработување, работа и на самостојно вработени лица*. Прочитано на 20.8.2017 година; Извор:<http://www.akademik.mk/servisni-informacii/dozvola-za-privremen-prestoj-zaradi-vrabotuvane-rabota-i-na-samostojno-vraboteni-litsa/>.

Закон за вработување и работа на странци, објавен во Службен весник на Република Македонија бр.217 од 11.12.2015 година.

Закон за работните односи, објавен во Службен весник на Република Македонија бр.167 од 28.9.2015 година.

Закон за странците, објавен во Службен весник на Република Македонија бр.35/2006.

Јустиција. *Што значи да си лице без државјанство?* Прочитано на 20.8.2017 година; Извор: <http://justicia.mk/novost.asp?cnd=11762>.

Мајхошев, А. и Беловски, В. (2012). *Трудово право*, Рецензирана скрипта. Штип, УГД.

Национална стратегија за вработување на Република Македонија Република Македонија 2016-2020.

Правилник за странците, објавен во Службен весник на Република Македонија бр.27/2008.

Резолуција за миграционата политика на Република Македонија 2015-2020.